

hed i Næringsdrift og Handel, altsaa at den tilstgitede Ophævelse ikke gaaer ud paa at indskrænke Friheden, men tværtimod paa at udvide den. Det kan vel altsaa og ansees for temmeligt klart, at naar Kjøbstadhaandværkerne indstændigt have andraget paa, at Huseersfriheden maatte blive ophævet, da taler baade Billighed og Ret for Opsyldelsen af dette Ønske, forsaavidt det ellers overfor andre Hensyn kan blive opsyldt. De Hindringer, som skulde stille sig iveien for Ophævelsen, maatte vel søges i Berdpartens formeentlige Ret til Bibeholdelsen af Huseersfriheden. Berdparten er 4 indenlandtske Røbberfabriker, nemlig Brede-Nymølle ved Kjøbenhavn, Frederiksværk og Haraldskjær ved Veile og en Fabrik ved Flensborg. Hvad nu først Frederiksværk angaaer, da har denne, saavidt mig bekjendt, allerede af sig selv ophørt med at udøve denne Rettighed, fordi vedkommende Røbberfmed, til hvem det var overladt, om han vilde benytte den eller ikke, har fundet, at det ikke svarede Regning for ham at concurrere med det udenlandtske, nemlig belgiske, Laug, som udøver denne Rettighed i en meget stor Maalestok, og saaledes at næppe nogen Anden kan concurrere dermed; og at ingen Anden let kan concurrere dermed synes ogsaa stadfæstet ved hundrede Aars Erfaring, efterdi, saavidt mig bekjendt, det alene er disse Udlændinge, som drive denne ganske særdeles privilegerede Næringsvei her i Landet. Hvad dernæst angaaer den flensborgske Fabrik, da veed jeg vel ikke fuldkommen Bested med den i denne Henseende, men jeg troer dog, at den driver Huseersvæsenet kun ved Hjælp af de nærværende Ciere af Fabrikken paa Haraldskjær, som netop er det belgiske Laug. Det Samme er, saavidt mig bekjendt, ogsaa Tilfældet med Brede-Nymøllefabrik; jeg har forespurgt mig hos det Handelshuus her i Kjøbenhavn, som eier denne Fabrik, og vel ikke faaet synderlig Dplysning, men dog det

Svar, at man ansaae sig berettiget til at paa- staae at beholde den Ret, at lade sine Varer omfore i Landet ved de Borgere, som kunde bevise, at de havde taget Borgerkab. Det var nemlig en Betingelse, som blev paa- lagt det belgiske Laugs Interessesenter ved en Resolution af 1818. Men, naar Cieren af Brede-Nymøllefabrik blot vil indskrænke sig til at sælge sine Varer til, eller at entrene i Forretninger med de Røbberførere, som komme til ham og vise deres Borgerbrev, saa antager jeg ogsaa, at han vel uden store Banfælghe- der kan indskrænke sig til at lade andre Handelsberettigede omkring i Landets Kjøbstæder overtage denne Entreprise. Den Fabrik, for hvilken Sagen maaskee vil have den største Vigtighed, skulde da være Fabrikken ved Haraldskjær. Jeg maa foreløbig beklage, at Regjeringen ikke i Aaret 1840, da den, efter de Dplysninger, jeg har erholdt, var nedlagt, har søgt at indkjøbe Fabrikens Bygninger og Eiendomme, enten for at nedlægge den uden videre, eller for at sætte den igang paa en anden Maade end just baseret paa Huseersfri- hed; thi den kunde da vistnok have været at faae for godt Kjøb. I detmindste veed jeg, at Regjeringen har benyttet heldige Conjunctioner til stort Gavn for det almindelige Bedste, ved i sin Tid at kjøbe to samlede Godser ved Sorø Akademie, som give Underviisningsvæsenet en overordentlig stor Kraft til at virke; men der var ogsaa dengang en ganske særdeles duelig Lokalbestyrelse.

Rettelse.

Nr. 106, Sp. 1684, L. 41 f. n. Englerofiner læs: Englevæjener.